

секційне засідання:

Фінанси, гроші та кредит

Богатирьова Є. М.

аспірант кафедри фінансів

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ВПЛИВУ ПОДАТКОВИХ РЕФОРМ НА РОЗВИТОК БУДІВНИЦТВА

Будівельна галузь є однією із пріоритетних галузей економіки, оскільки вона є рушійною силою для розвитку інших галузей через формування попиту на їх продукцію, що сприяє розвитку всього внутрішнього ринку країни в цілому. Виходячи з цього, важливим завданням податкової реформи є стимулювання розвитку будівельної галузі. Тому увагу у дослідженні буде приділено результативності податкових реформ щодо їх впливу на розвиток будівельної галузі.

Розглянемо, які інструменти було застосовано у цій сфері та які наслідки вони мали для розвитку галузі. На рис. 1 представлено, як змінювалися окремі показники будівельної галузі за період 1991-2014 роки. Так, в період проведення податкових реформ 1991 та 1995 років, як і по економіці в цілому, відбувається погіршення показників розвитку будівельної галузі в результаті запровадження податкових реформ фіскального спрямування. Індекс обсягу введення в експлуатацію житлових будинків до рівня 1990 року зменшився з 82,8 % в 1991 році до 33,6 % в 1998 році. Зменшуються і обсяги виконаних будівельних робіт (виключенням був 1998 рік, коли темп приросту показнику склав 1,4 %).

Запровадження спрощеної системи оподаткування податковою реформою 1999 року сприяло зменшенню податкового навантаження на галузь, як і по економіці в цілому.

Рис. 1. Динаміка деяких показників діяльності будівельних підприємств за період 1991-2014 роки

Складено за даними [1], [2].

Так, податкове навантаження галузі зменшилося з 31,2 % в 2001 році до 19,1 % в 2010 році, тобто на 12,1 в. п. В результаті, за період проведення реформи обсяг введення в експлуатацію житлових будинків до рівня 1990 року збільшився з 35,3 % в 1999 році до 53,5 % в 2010 році (тобто на 18,2 в. п.), а питома вага збиткових підприємств в загальній кількості підприємств будівельної галузі зменшилася з 38,3 % в 2000 році до 46,1 % в 2010 році (тобто на 7,8 в. п.).

Податковою реформою 2011 року було запроваджено такі пільги для будівельної галузі: звільнення від оподаткування ПДВ операцій з постачання будівельно-монтажних робіт (з 2011 року); звільнення від оподаткування ПДВ операцій з постачання доступного житла та житла, що будується із залученням державних коштів (з 2011 року); податкові пільги щодо оподаткування інвестиційних проектів будівництва в сфері теплопостачання, центрального водопостачання і водовідведення, у сфері транспортної інфраструктури та будівництва курортно-рекреаційних об'єктів.

Оцінюючи вплив запроваджених податкових пільг необхідно з врахуванням впливу і інших факторів, що сприяли стимулюванню діяльності будівельних підприємств України. Та, з 2011 року суттєво спрощено дозвільні та погоджувальні процедури: зменшено їх кількості та часу на їх проходження, зменшення будинків позитивні зрушення у цій сфері. А саме, починаючи з 2011 року спостерігається постійне збільшення обсягів введення в експлуатацію житлових будинків (особливо це помітно по 2012 року, коли темпи зростання обсягів введення в експлуатацію житлових будинків склали 114,2 % від рівня попереднього року) та зменшення питомої ваги збиткових підприємств у загальній кількості підприємств (з 46,1 % в 2010 році до 41,2 % та 41,1 % у 2011 та 2012 роках відповідно) (рис. 1).

Що ж стосується дієвості податкових пільг, запроваджуваних в 2013 році, то тут можна відзначити збільшення обсягів ведення в експлуатацію житлових будинків та обсягів виконаних будівельних робіт в порівнянні з 2012 роком на 4,4 %. Однак, через погіршення загальної економічної кон'юнктури в країні в 2013 році частка збиткових підприємств у будівельній галузі збільшилася до 47, %, що на 6,4 в. п. більше ніж в попередньому році.

Варто зазначити, що зазначені пільги в повному обсязі не застосовуються через наявність неточностей та неузгодженості щодо їх трактування нормами Податкового Кодексу та галузевим законодавством. Про що свідчить зменшення податкових пільг галузі в 2013 році на 32,9 % в порівнянні з попереднім роком. В цілому можна казати про позитивну реакцію будівельної галузі на запроваджені цієї податкової реформи. Втім, дієвість запроваджуваних пільг є не дуже високою та потребує підвищення рівня їх ефективності.

На рис. 2 представлено вплив податкових пільг на зміну чистого прибутку, інвестиції в основний капітал та знос основних засобів у будівельній галузі за період 2006-2014 роки.

Рис. 2. Вплив податкових пільг на окремі показники будівельної галузі за період 2006-2014 роки

Складено за даними [1], [2].

В 2013 році зменшення наданих податкових пільг на 32,9 % в порівнянні з попереднім роком супроводжувався зменшенням обсягів чистого прибутку будівельної галузі (на 39,6 % в порівнянні з попереднім роком) та зменшенням темпів приросту капітальних інвестицій (на 4,0 в. п. в порівнянні з 2012 роком).

Відсутність взаємозв'язку між показниками по іншим рокам та загальна тенденція до збільшення зносу основних засобів по галузі (з 40,8 % в 2006 році до 51,9 % в 2014 році, тобто на 11,1 в. п.) свідчить про низьку результативність наданих податкових пільг. Тому проведемо оцінку економічної ефективності наданих податкових пільг будівельній галузі.

В таблиці 1 наведено показники ефективності податкових пільг будівельної галузі за період 2006-2014 роки.

Так, по цій галузі ефективність податкових пільг було зафіксовано в 2006-2007 роках та в 2012 році. В 2013 році чотири з розглянутих коефіцієнтів відповідали нормативному значенню, що свідчить про середню ефективність наданих пільг. В 2010-2011 роках надані податкові пільги у галузі будівництва були із середнім рівнем ефективності, а 2008-2009 роки та 2014 році податкові пільги були неефективними.

Таблиця 1

**Коефіцієнти економічної ефективності податкових пільг будівельної галузі
за період 2006-2013 роки**

Коефіцієнти ефективності наданих податкових пільг	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1. За показником обсягу реалізації: Кр1	804,9	1297,7	730,7	460,7	632,2	407,1	425,9	575,3	307,0
Кр2	2,1	1,6	0,6	0,6	1,4	0,6	1,0	1,4	0,5
2. За показником чистого прибутку: Кчп1	0,03	50,2	30,0	25,1	24,0	13,4	22,9	20,6	14,2
Кчп2	2,2	1,7	0,6	0,8	1,0	1,4	1,7	0,9	0,6
3. За показником інвестицій в основний капітал (капітальних інвестицій з 2011 року): Кі1	66,3	103,7	112,9	29,8	32,5	98,5	102,0	188,8	89,0
Кі2	2,0	1,6	0,7	0,4	1,1	1,3	1,0	1,8	0,5

Складено за даними [1], [2].

Таким чином проведене дослідження свідчить, що для використання податковою реформою інструментів стимулювання розвитку таких галузей як сільське господарство та будівництво, перш за все необхідно підвищити ефективність наданих податкових пільг шляхом встановлення чітко визначених цільових пріоритетів їх надання. Це дозволить підвищити результативність податкової реформи щодо її впливу на розвиток будівельної та сільськогосподарської галузі.

Література:

1. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Обсяги наданих податкових пільг в розрізі видів економічної діяльності // Статистичні дані за індивідуальним запитом / Державна фіскальна служба України.